

Agencija za rad i zapošljavanje
Bosne i Hercegovine

BILTEN

Broj 5

Septembar 2010.

IZDAVAČ: Agencija za rad i zapošljavanje
Bosne i Hercegovine,
Đoke Mazalića broj 3,
71000 Sarajevo,
Bosna i Hercegovina,
Telefon: (+ 387 33) 208-252, 560-340
Fax: (+ 387 33) 209-475,
E-mail: agenrzbh@agenrzbh.gov.ba,
Web: www.agenrzbh.gov.ba,
www.arz.gov.ba.

ZA IZDAVAČA: Adnan Delić, dipl. pravnik, direktor

REDAKCIONI ODBOR: Siniša Veselinović,
Alma Spahi,
Zorica Babić,
Samir Zuko,
Zvezdana Jelić,
Sanja Mašić,
Husein Terzić,
Merima Planinčić.

PREVOD: Merima Planinčić.

KOMPJUTERSKA I
GRAFIČKA OBRADA: Samir Zuko,
Zvezdana Jelić.

REDAKTURA I
LEKTORISANJE: Alma Spahi,
Sanja Mašić.

ŠTAMPA:

TIRAŽ: 150 komada

Publikovanje i umnožavanje u obrazovne i nekomercijalne svrhe je dozvoljeno, uz saglasnost izdavača.
Molimo korisnike ove publikacije da prilikom korištenja podataka navedu izvor.

Za sve informacije u vezi sa ovom publikacijom kontaktirati Grupu za domaće tržište rada Agencije za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine, tel. (+387 33) 560-340

SADRŽAJ:

<i>Uvodna riječ</i>	4
<i>Pregled registrovane nezaposlenosti u Bosni i Hercegovini u 2009. godini i prvoj polovini 2010. godine</i>	5
<i>Informacije – zanimljivosti o tržištu rada</i>	7
<i>Predsjedavanje Agencije za rad i zapošljavanje BiH Centrom javnih službi za zapošljavanje zemalja jugoistočne Evrope</i>	9
<i>Uticaj globalne ekonomske krize na evropsko tržište rada</i>	19
<i>Interno dioničarstvo (akcionarstvo)</i>	21
<i>Statistički pregled</i>	26
<i>Registrovana zaposlenost</i>	26
<i>Registrovana nezaposlenost</i>	27
<i>Zaposlenost i nezaposlenost – Anketa o radnoj snazi</i>	35
<i>Izvori podataka i metodološka objašnjenja</i>	36

UVODNA RIJEČ

Poštovani čitaoci i korisnici,

Sa zadovoljstvom Vas obavještavamo da imate priliku da pogledate Bilten br. 5 Agencije za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Agencija). U prošlom broju smo pisali o uticaju globalne ekonomske krize na privredu zemalja svijeta i na privredu Bosne i Hercegovine. Kakav uticaj je kriza imala na tržište rada u Bosni i Hercegovini, možemo vidjeti u ovom broju iz statističkih pokazatelja tržišta rada u BiH i zemljama Evropske unije.

Na osnovu ranije započete saradnje između javnih službi/zavoda/agencija za zapošljavanje zemalja jugoistočne Evrope, u 2008. godini Centar javnih službi za zapošljavanje zemalja jugoistočne Evrope je počeo sa operativnim radom. Agencija je u 2009. godini predsjedavala radom i sa uspjehom ispunila sve obaveze oko rada Centra u 2009. godini.

U ovom broju posebnu pažnju smo posvetili i internom dioničarstvu, kao vidu vlasništva kapitala kompanija od strane zaposlenih i informacijama i zanimljivostima sa tržišta rada.

U cilju poboljšanja izgleda i sadržaja Biltena Agencije za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine, molimo Vas da nas kontaktirate radi eventualnih primjedbi i sugestija.

S poštovanjem,

Redakcioni odbor

PREGLED REGISTROVANE NEZAPOSLENOSTI U BOSNI I HERCEGOVINI, ENTITETIMA I BRČKO DISTRIKTU BIH U 2009. I PRVOJ POLOVINI 2010. GODINE

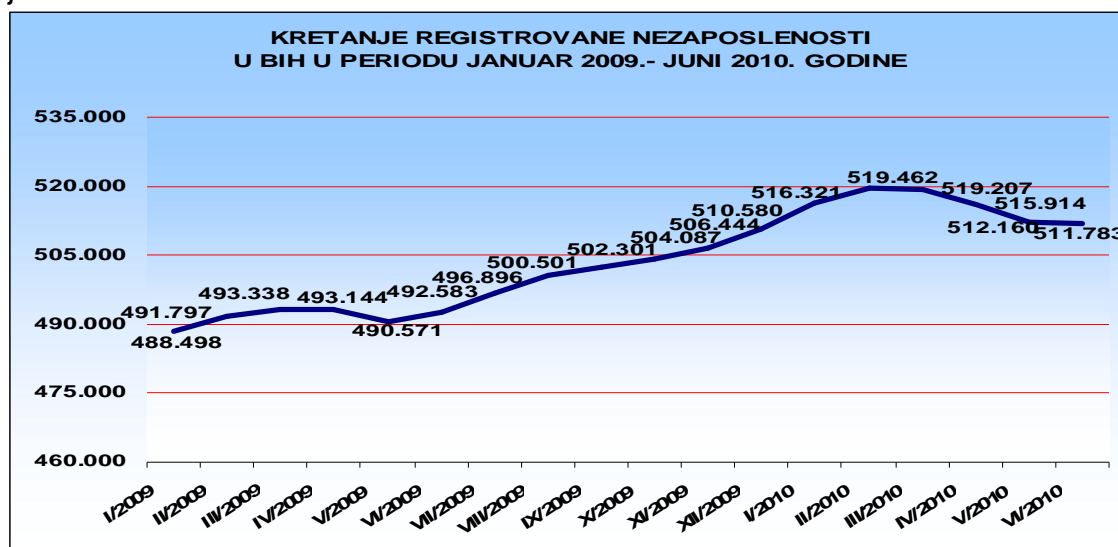
Pripremila: Zvezdana Jelić, viši stručni saradnik

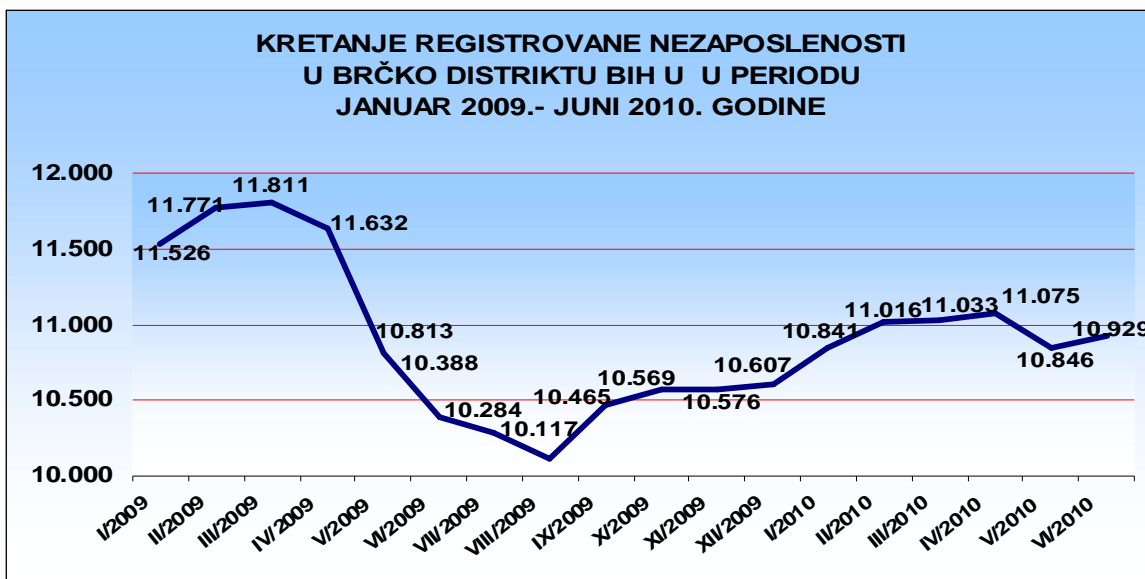
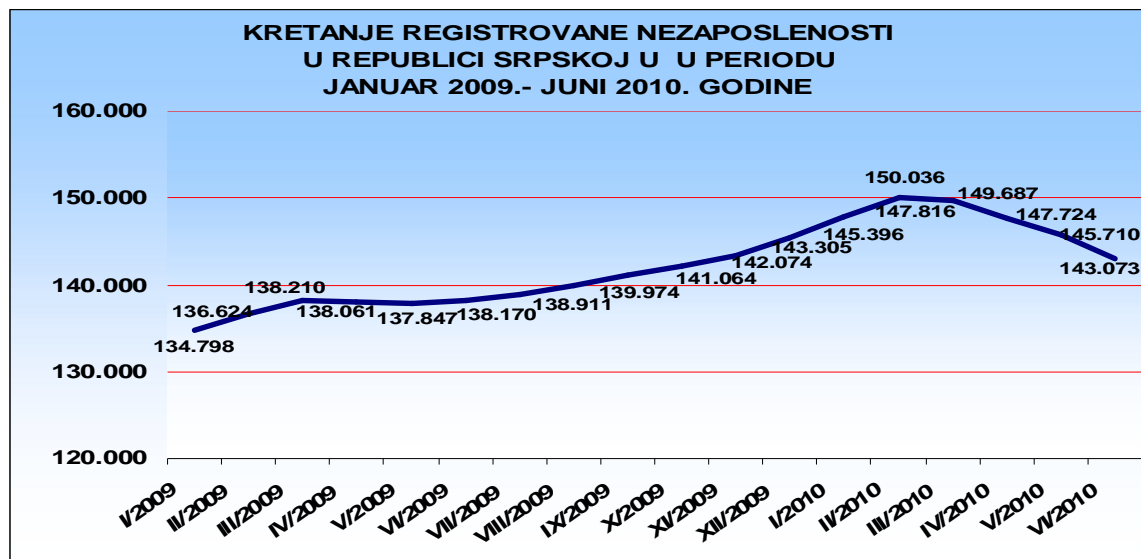
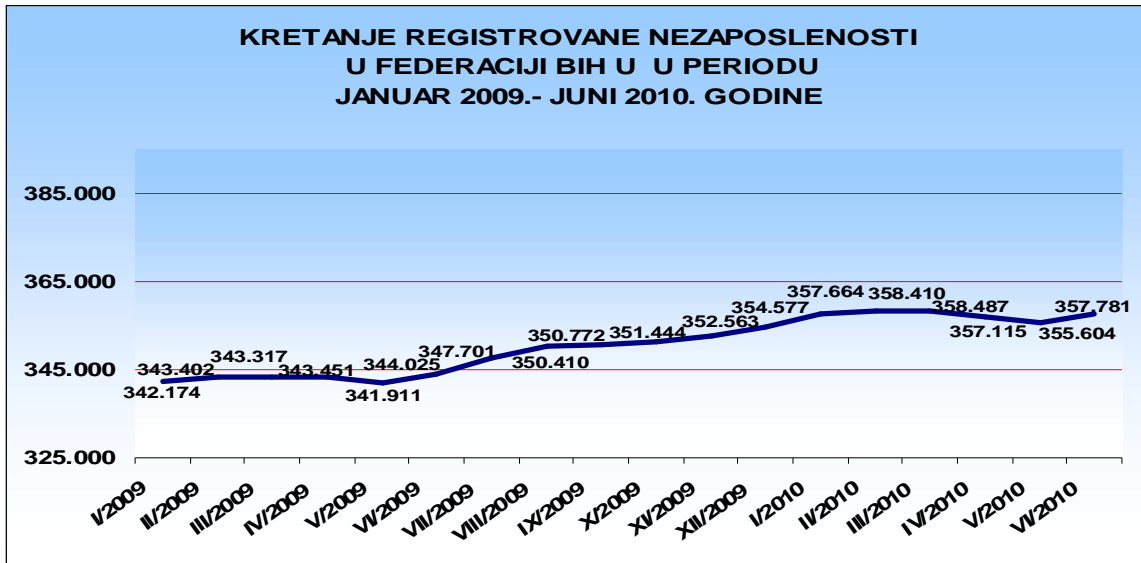
Posljedice svjetske ekonomske krize u Bosni i Hercegovini počele su se odražavati na stanje tržišta rada već u posljednja dva mjeseca 2008. godine, kada je došlo do povećanja broja nezaposlenih lica i kada je zaustavljen trend smanjenja broja nezaposlenih lica koji je bio prisutan u 2008. godini. Ova promjena trenda nastavljena je i u 2009. godini.

Mjesečno kretanje registrovane nezaposlenosti u 2009. godini pokazuje da je u prva tri mjeseca 2009. godine nastavljen rast broja nezaposlenih lica. U aprilu i maju 2009. godine registrovano je blago smanjenje broja nezaposlenih lica i to u aprilu za 0,04% i u maju za 0,52%. Međutim, od juna do kraja decembra 2009. nastavljen je trend povećanja broja nezaposlenih lica. Povećanje broja nezaposlenih lica u junu iznosilo je 0,41%, julu 0,88%, avgustu 0,73%, septembru 0,36%, oktobru 0,36%, novembru 0,47% i decembru 0,82%.

Poredeći sa prethodnom godinom do juna 2009. godine broj nezaposlenih lica bio je manji nego u istim mjesecima 2008. godine. Od juna do decembra 2009. godine dolazi do promjene i registrovani broj nezaposlenih lica bio je veći nego u istim mjesecima 2008. godine. U odnosu na decembar 2008. godine, broj nezaposlenih lica, u decembru 2009. godine bio je veći za 27.459 ili 5,68%, dok je u odnosu na kraj oktobra 2008. godine (početak uticaja svjetske ekonomske krize) taj broj povećan za 33.060 lica ili 6,92%.

U periodu od marta 2010. godine dolazi do smanjenja broja nezaposlenih lica što je posljedica postepenog poboljšanja ekonomije Bosne i Hercegovine i izlaska privrede iz recesije.

INFORMACIJE – ZANIMLJIVOSTI

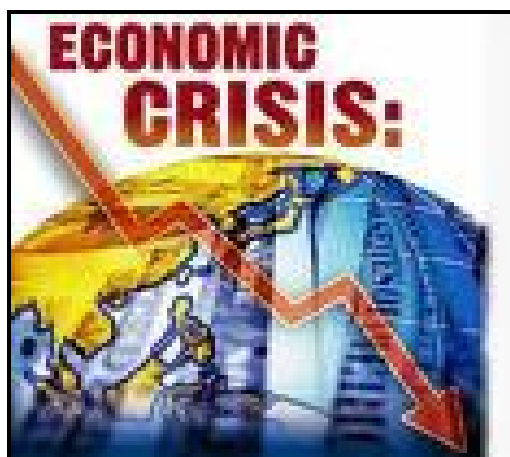
Tekuća ekonomska kriza najteže je pogodila tranzicione zemlje jugoistočne Evrope u kojima su 2009. godine, sudeći prema dostupnim zvaničnim podacima i ocjenama stručnjaka, plate, penzije i druga primanja realno smanjeni, dok su troškovi života osjetno uvećani.

Ekonomija BiH još uvijek je u recesiji, a izgledi za ozdravljenje su i dalje neizvjesni, bez obzira na nastavak rasta izvoza, ali se povećanje industrijske proizvodnje može protumačiti kao nagovještaj početka oporavka, navodi se u Ekonomskom biltenu Svjetske banke za BiH.

Svjetska banka navodi da je za devet mjeseci ove godine izvoz BiH opao za 21, a uvoz za 26% u odnosu na prošlu godinu. Trgovinski deficit u istom periodu smanjio se za 30%.

U poređenju sa zemljama u okruženju, BiH je u poslovnom okruženju ostvarila određeni napredak, ali zemlje u regionu, i pored toga, brže napreduju. To uzrokuje zabrinutost u vezi s mogućnošću BiH da bude konkurentna poslije krize.

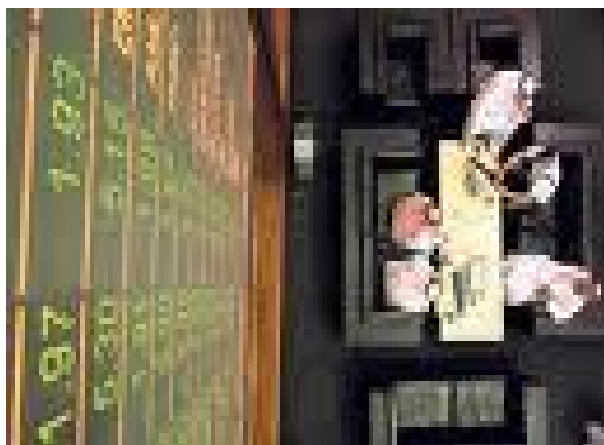
Evropska banka za obnovu i razvoj predviđa da će se ekonomska situacija u BiH u 2010. godini stabilizovati i da će već 2011. zabilježiti veći ekonomski rast.

UTICAJ KRIZE NA REGION JUGOISTOČNE EVROPE PREMA OCJENAMA EVROPSKE BANKE ZA OBNOVU I RAZVOJ (EBRD)

Evropska banka za obnovu i razvoj (EBRD) ne očekuje negativan rast u ovoj godini u bilo kojoj zemlji regiona jugoistočne Evrope.

Osnova za oprezan optimizam u pogledu budućeg razvoja jugoistočne Evrope postoji, jer pojedine ekonomije već pokazuju vidljive znake oporavka.

Region jugoistočne Evrope je napredovao tokom posljednje decenije - imao je tokom niza godina veliki ekonomski rast, nisku inflaciju, rekordan priliv direktnih stranih investicija i znatno je povećano povjerenje u taj region.

Uticaj krize na region jugoistočne Evrope se razlikovao od zemlje do zemlje.

Albanija je uspjela da izbjegne krizu i da zabilježi pozitivan ekonomski rast u 2009, dok je Rumunija, najveća ekonomija u jugoistočnoj Evropi, bila prilično pogođena krizom i zabilježila pad bruto domaćeg proizvoda veći od 7%.

U 2010. godini za BiH predviđa se skroman rast privrede između 0% i 1%, dok bi već naredne godine taj rast mogao biti oko 2%.

EBRD smatra da BiH ima potencijal za privredni rast u srednjoročnom i dugoročnom periodu, ali da bi se to ostvarilo zemlja prije svega treba da izvrši strukturalne reforme.

PREDSJEDAVANJE AGENCIJE ZA RAD I ZAPOŠLJAVANJE BiH CENTROM JAVNIH SLUŽBI ZA ZAPOŠLJAVANJE ZEMALJA JUGOISTOČNE EVROPE

Pripremili: Alma Spahi, šef Odsjeka za međunarodnu saradnju u oblasti tržišta rada
Siniša Veselinović, šef Grupe za domaće tržište rada

U okviru inicijative o formiranju Centra u oblasti zapošljavanja i tržišta rada, pozivajući se na Bukureštansku deklaraciju i zaključke Sofijske ministarske konferencije, Centar javnih službi za zapošljavanje jugoistočne Evrope (u daljem tekstu: Centar) su formirale javne agencije/zavodi/službe za zapošljavanje: Bosne i Hercegovine, Bugarske, Crne Gore, Hrvatske, Makedonije, Rumunije, Slovenije, Srbije i Turske.

Osnivanjem Centra i potpisivanjem Smjernica o radu Centra, uspostavljen je dobar mehanizam saradnje i razvoja tržišta rada u jugoistočnoj Evropi. Sličnosti privrednih struktura, kretanja na tržištu rada i potrebe za unapređenjem zapošljavanja i smanjenjem nezaposlenosti predstavljale su polazne osnove za osnivanje ovog Centra. Danas se već nalazimo u toku jednog značajnog procesa gdje pojedine zemlje, koje su potpisnice ovog sporazuma, očekuju ulazak u zemlju Evropske unije.

Ovaj proces zajedničke saradnje zamišljen je da obezbjedi i ojača kvalitetnu regionalnu saradnju u oblasti rada, zapošljavanja i socijalne politike kroz razmjenu međusobnih pozitivnih iskustava i dobrih održivih rješenja. On treba da pruži mogućnost za usvajanje i primjenu međunarodnih standarda, uz njihovo prilagođavanje regionalnim i lokalnim specifičnostima.

U 2008. godini, kada je Centar i počeo sa operativnim radom, Centrom je predsjedavala Nacionalna služba za zapošljavanje Republike Srbije. Održane su dvije direktorske i dvije ekspertske konferencije. Uspostavljena je web stranica Centra (www.cpessec.org), gdje se mogu naći osnovne informacije o tržištima rada zemalja članica Centra i provedenim projektima i njihovim rezultatima. Izdat je i Statistički informator Centra broj 1., gdje mogu da se vide globalni makroekonomski trendovi i trendovi na tržištu rada zemalja članica Centra.

U 2009. godini, predsjedavanje Centrom preuzela je Agencija. Naša vizija daljeg razvoja Centra bila je koncentrisana na unapređenje slijedećih aktivnosti:

- Proširenje liste statističkih podataka koje ćemo prikupljati za izradu još kvalitetnijeg Statističkog informatora broj 2.;
- Razmjenu praktičnih iskustava na bazi izvedenih projekata iz oblasti rada, zapošljavanja i socijalne politike između naših službi;
- Saradnju na elektronskom uvođenju razmjene podataka iz oblasti provođenja bilateralnih sporazuma o socijalnom osiguranju između službi zapošljavanja;
- Održavanje i drugih tematskih konferencija iz oblasti rada i zapošljavanja za kojima se iskaže zajednička potreba.

Pod predsjedavanjem Agencije za rad i zapošljavanje BiH, u 2009. godini su održane dvije direktorske i dvije ekspertske konferencije. U sklopu aktivnosti na izradi Statističkog informatora broj 2., **01. aprila 2009. godine** organizovana je **Treća ekspertska konferencija javnih službi za zapošljavanje zemalja jugoistočne Evrope**. Tema konferencije je bila „**Izrada Statističkog informatora broj 2. i razmjena mjesečnih statističkih podataka putem unificiranih obrazaca**“. Na konferenciji su prisustvovali eksperti iz oblasti statistike i analize tržišta rada iz: Bosne i Hercegovine, Hrvatske, Slovenije i Srbije.

Konferencija je organizovana s ciljem utvrđivanja indikatora za izdavanje Statističkog informatora broj 2. i razmatranja prijedloga za proširenje i unapređenje postojećeg statističkog izvještavanja na web stranici Centra koji bi doprinijeli poboljšanju i unapređenju razmjene podataka o tržištu rada između članica Centra. Prijedlozi su se odnosili na dopunu i određene izmjene sadržaja Statističkog informatora broj 2., izmjenu dinamike izdavanja Statističkog informatora Centra i primjenu unificiranih obrazaca - tabela za redovno izvještavanje na web strani Centra. Predloženo je da svi statistički podaci budu na jednom mjestu kroz obezbjeđenje posebnog linka „Statistika“. Prihvatanjem ovih prijedloga bi postigli da na jednom mjestu budu dostupni statistički podaci zemalja članica Centra, slobodan i jednostavan pristup podacima i pregledan tabelarni prikaz podataka.

Kao osnova za prijedlog indikatora za dopunu sadržaja Statističkog informatora broj 2. pored Statističkog informatora broj 1. uzeta je u obzir raspoloživost podataka u pojedinim zemljama, mogućnost međusobnog poređenja podataka i usklađenost iskazanih podataka sa zahtjevima EUROSTAT-a.

Poslije izloženih prezentacija i diskusija učesnika konferencije, doneseni su slijedeći **zaključci**:

- Usvojene su predložene statističke tabele i indikatori u cilju izrade Statističkog informatora broj 2. uz korekcije usvojene u diskusiji tokom konferencije;
- Usvojen je prijedlog za novu tabelu pod nazivom „Izdate radne dozvole stranim državljanima“ u rubrici „Indikatori tržišta rada“ – administrativni podaci;
- Usvojeni su predloženi rokovi za slanje i popunu tabela sa statističkim indikatorima za izradu Statističkog informatora broj 2., uz obavezu zemalja članica Centra da u roku od 7 dana izvrše dodatnu provjeru svojih podataka;
- Predložena je izmjena smjernica o radu Centra u dijelu koji se odnosi na izdavanje Statističkog informatora Centra, koji bi se ubuduće izdavao jednom godišnje, radi

dostupnosti podataka i mogućnosti država članica Centra da pošalju određene statističke indikatore;

- Usvojene su predložene tabele za statističko izvještavanje:
  - Tabela 1. – Mjesečno saopštenje – zaposlenost, nezaposlenost i stopa nezaposlenosti,
  - Tabela 2. – Stopa aktivnosti, zaposlenosti i nezaposlenosti – Anketa o radnoj snazi.

Kao najoptimalniji način prezentovanja ovih tabela usvojen je prijedlog da se otvori novi link na postojećoj web stranici Centra pod nazivom „Statistika“ i da administratori za svaku državu popunjavaju tabele sa odgovarajućim podacima.

Takođe, u Sarajevu je u periodu od 21. – 23. aprila 2009. godine u hotelu Evropa održana **Četvrta direktorska konferencija javnih službi za zapošljavanje zemalja jugoistočne Evrope**. Konferenciji su prisustvovali predstavnici javnih službi za zapošljavanje zemalja članica Centra iz: Bugarske, Crne Gore, Hrvatske, Rumunije, Slovenije, Srbije, Turske i Bosne i Hercegovine, zatim predstavnici Federalnog ministarstva rada i socijalne politike Republike Austrije, austrijske firme „Arbeitsmarktservice BetriebsgmbH & Co KG“ (AMSBG), Ambasade Austrije u BiH, Bundesagentur für Arbeit (iz Njemačke), Međunarodne organizacije rada (MOR), Regional Cooperation Council, OHR-a, Ambasade Republike Slovenije u BiH, Zavoda „Papilot“ Ljubljana, Konfederacije sindikata BiH, Asocijacije poslodavaca BiH, Ministarstva civilnih poslova BiH, kao i predstavnici Zavoda za zapošljavanje Republike Srpske, J.U. „Službe za zapošljavanje Zeničko – dobojskog kantona“, J.U. „Služba za zapošljavanje Kantona Sarajevo“ i J.U. „ Služba za zapošljavanje Hercegovačko – neretvanskog kantona“.

U sklopu Konferencije razmatrane su dvije teme:

- „Uloga službi za zapošljavanje u kontekstu globalne ekonomske krize“ i
- „Informacioni sistemi u službi tržišta rada – austrijska iskustva“.

Cilj Konferencije je bio da se kroz izbor aktuelnih tema, posebno teme globalne ekonomske krize i njen uticaj na rad službi zapošljavanja u zemljama jugoistočne Evrope, razmijene iskustva i dobra praksa u oblasti tržišta rada. Jedna od trenutno najaktuelnijih tema sigurno se odnosi na posljedice globalne ekonomske krize i njen uticaj na industrijsku proizvodnju, zaposlenost, realni dohodak i trgovinu.

Na osnovu prikaza trenutnog stanja na tržištu rada zemalja članica Centra konstatovano je da je kriza još od oktobra 2008. godine prisutna u gotovo svim zemljama članicama. Jedna od mogućih posljedica globalne ekonomske krize je pad industrijske proizvodnje što je dovelo do gubitka velikog broja radnih mjesta, odnosno povećanog broja nezaposlenih lica. Sve zemlje predviđele su mjere u borbi protiv recesije. Na tržištu rada slika stanja se u zadnjih par mjeseci u skoro svim zemljama ogleda u povećanju nezaposlenosti i smanjenju zapošljavanja, te većem broju prijava za korištenje novčane naknade za nezaposlenost.

Najveće opterećenje službama zapošljavanja predstavlja povećanje broja korisnika novčane naknade, što stvara potrebu za brzo reagovanje službi u rješavanju zahtjeva za naknade za nezaposlenost, kao i pronalaženje načina za obezbjeđenje sredstava. Neke zemlje već imaju formirane mobilne timove zavoda koji pružaju savjete i pravnu pomoć firmama koje vrše otpuštanja, kao i informisanje i savjetovanje otpuštenih radnika. Ovo ukazuje na potrebu jačanja kapaciteta u službama zapošljavanja u cilju obezbjeđenja brzog rješavanja zahtjeva za naknade za nezaposlenost. Primjetno je da sve zemlje planiraju

izdvajanje više sredstava za programe aktivnih mjera. Ovdje se mogu izdvojiti mjere zapošljavanja kroz infrastrukturne radove, javne radove i podršku programima skraćivanja radnog vremena. Glavna aktivna mjera je obezbjeđenje sredstava za stručno obrazovanje, prekvalifikacije i dokvalifikacije. Primjetno je da su VKV radnici najmanje otpušteni radnici, što ukazuje na značaj provođenja ovakvih mjera.

U okviru druge teme „Informacioni sistemi u službi tržišta rada – austrijska iskustva“ – predstavnik Federalnog ministarstva rada i socijalne politike Republike Austrije izložio je ukratko pregled stanja austrijskog tržišta rada u kontekstu globalne ekonomske krize. Kriza na tržištu rada u Austriji počela je u novembru 2008. godine. Nezaposlenost u martu 2009. godine je porasla za gotovo 30% u odnosu na mart 2008. godine. Najveći rast nezaposlenosti je u kategoriji mladih i muškaraca. Programi mjera su takođe usmjereni na javne i infrastrukturne radove, a dobar primjer je Program zapošljavanja, odnosno regionalni zajmovi firmama koje ulažu u tzv. zelene tehnologije – zaštita okoliša (veliki dio sredstava izdvaja se u cilju štednje energije). Na kraju konferencije se kroz prezentaciju prisutnima predstavila austrijska firma Arbeitsmarketservice BetriebsgmbH & Co KG (AMSBG) koja je visoko specijalizovana za pružanje IT usluga austrijskoj javnoj službi za zapošljavanje (AMS) i održavanje njihovih informacionih sistema.

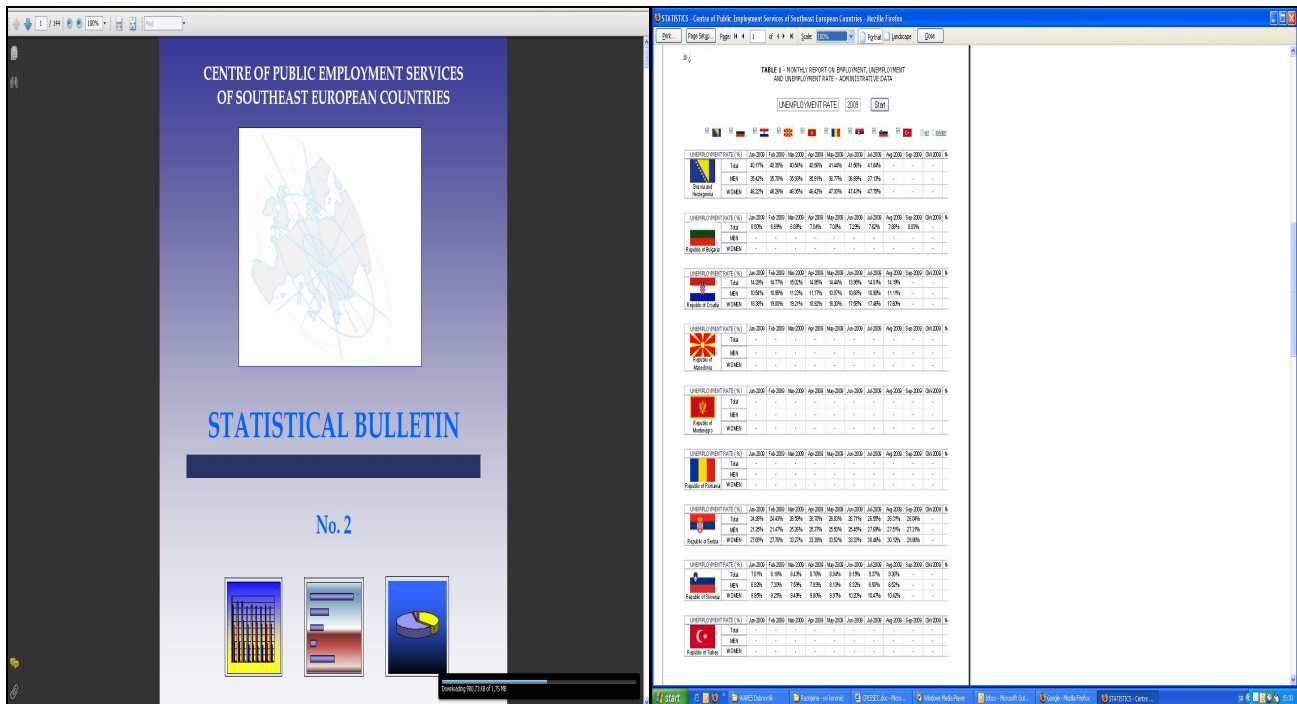
Dvodnevni rad konferencije rezultirao je donošenjem slijedećih zaključaka:

- Usvojen je Izveštaj sa III ekspertske konferencije u vezi sa terminom izdavanja i rokovima dostavljanja dogovorenih podataka za izradu Statističkog informatora broj 2. Centra. Zadužuju se službe zapošljavanja – članice Centra da sve dogovorene podatke dostave u predviđenom roku.
- Neophodno je kod vlada inicirati pokretanje velikih investicionih i infrastrukturnih projekata u cilju otvaranja velikog broja novih radnih mjesta i smanjenja visoke stope nezaposlenosti, koja je posljedica globalne ekonomske krize.
- Neophodno je kod vlada inicirati odgovarajuće zakonske mjere, odnosno, insistirati na provođenju postojećih mjera, u cilju sprečavanja nezakonitog otpuštanja radnika i zloupotrebe teške ekonomske situacije od strane poslodavaca.
- Jačati dijalog svih socijalnih partnera u cilju očuvanja makroekonomske stabilnosti i korektnih privrednih odnosa koji će doprinijeti rješavanju problema visoke stope nezaposlenosti, kao posljedice globalne ekonomske krize.
- Preduzeti mjere skraćivanja radnog vremena u cilju očuvanja postojećeg nivoa zaposlenosti.
- Jačati službe za zapošljavanje u cilju što efikasnijeg rješavanja materijalno-pravne zaštite nezaposlenih lica i održavanja kvaliteta pružanja usluga za povećan broj klijenata.
- U uslovima ekonomske krize nameće se potreba za nastavkom kontinuirane saradnje službi za zapošljavanje zemalja jugoistočne Evrope u cilju razmjene pozitivnih iskustava i primjera dobre prakse u pitanjima koja nameću aktuelna kretanja na tržištu rada.

- Do kraja 2009. godine organizovaće se V direktorska konferencija na kojoj će se izvršiti evaluacija preduzetih antirecesijskih mjera u zemljama članicama Centra u cilju rješavanja pitanja visoke stope nezaposlenosti kao jedne od posljedica globalne ekonomske krize.

U avgustu 2009. godine, Agencija je, u skladu sa zaključcima sa III ekspertske konferencije, izdala Statistički informator broj 2. Centra (<http://www.cpessec.org/cdocs/si2en.pdf>), u kome su se našli svi statistički pokazatelji tržišta rada zemalja jugoistočne Evrope za 2008. godinu. Osnov za izradu ove publikacije bili su podaci koje su poslale službe za zapošljavanje zemalja članica Centra.

Isto tako, na postojeću web stranicu Centra (www.cpessec.org) ugrađen je novi link „Statistika“ u kome su prikazane dvije tabele sa podacima sa tržišta rada iz država članica Centra.

U novembru 2009. godine, u organizaciji Agencije za rad i zapošljavanje Bosne i Hercegovine održane su **V direktorska i IV ekspertska konferencija Centra.** Tema direktorske konferencije odnosila se na evaluaciju efikasnosti mjera na tržištu rada u kontekstu globalne ekonomske krize. Konferenciji su prisustvovali predstavnici Crne Gore, Hrvatske, Bugarske, Srbije i Slovenije, predstavnica Ministarstva civilnih poslova, koordinatorica ureda Međunarodne organizacije rada u Bosni i Hercegovini, predstavnici službi zapošljavanja u Bosni i Hercegovini i predstavnici medija.

Konferenciju je otvorio direktor Agencije, nakon čega je predstavljena situacija na tržištu rada u Bosni i Hercegovini i evaluacija preduzetih mjera u cilju saniranja posljedica globalne ekonomske krize. Posljedice ekonomske krize u Bosni i Hercegovini su: negativna stopa ekonomskog rasta, smanjenje direktnih stranih investicija, povećana stopa inflacije, rast vanjskog duga i pad izvoza. Što se tiče tržišta rada u septembru 2009. godine na evidencijama službi zapošljavanja u Bosni i Hercegovini je zabilježeno 502.301 nezaposleno lice, dok je stopa nezaposlenosti u avgustu iznosila 42,1%. U periodu januar-

septembar 2009. godine 70.832 lica su ostala bez posla. U cilju saniranja posljedica ekonomske krize entitetski zavodi za zapošljavanje i Zavod za zapošljavanje Brčko Distrikta BiH su preduzeli set mjera sa ciljem očuvanja dostignutog nivoa zaposlenosti i stvaranja uslova za unapređenje efikasnijeg funkcionisanja tržišta rada kroz provođenje različitih programa kao što su sufinansiranje zapošljavanja mladih bez radnog iskustva sa VSS, VŠS, SSS i KV radnika, samozapošljavanje i zapošljavanje povratnika, zapošljavanje osoba sa invaliditetom i drugih teže zapošljivih kategorija kao i zapošljavanje Roma.

Situaciju na tržištu rada u Republici Sloveniji prezentovala je generalna direktorica Zavoda Republike Slovenije za zapošljavanje, koja je istakla da je u 2009. godini za pasivne mjere utrošeno 150 miliona eura, a za aktivne politike tržišta rada 105 miliona eura. Osim toga, donesen je set antikriznih zakona kao što su Zakon o djelimičnom subvencioniranju punog radnog vremena i Zakon o djelimičnom povratu naknade plate. Poseban naglasak je stavljen na formiranje mobilnih timova u slučaju velikog smanjenja broja zaposlenih u nekom gradu ili firmi.

U Hrvatskoj su takođe uspostavljeni mobilni timovi koji će raditi sa viškovima radnika i vršiti savjetovanje radnika koji su višak kod poslodavaca. Kao odgovor države na posljedice ekonomske krize u Hrvatskoj je predviđeno smanjenje izdataka, kako bi se ograničio fiskalni deficit, što će za posljedicu imati niske naknade za nezaposlenost i male izdatke za aktivne mjere.

U Crnoj Gori je Vlada budžetom za 2009. godinu definisala paket mjera politike u cilju očuvanja makroekonomske stabilnosti i povoljnijeg ekonomskog ambijenta. Vlada Crne Gore, Savez sindikata i Unija poslodavaca su u aprilu 2009. godine zaključili Memorandum o socijalnom partnerstvu u okolnostima djelovanja ekonomske krize, kojim su se obavezali na očuvanje makroekonomske stabilnosti i korektnih privrednih odnosa

kroz sprovođenje seta fiskalnih i socio-ekonomskih mjera na otklanjanju mogućih posljedica globalne ekonomske krize od strane vlade, nastojanje poslodavaca da za vrijeme trajanja krize ne pribjegavaju otpuštanju radnika po cijenu povećanja profita, i nastojanju sindikata da ne pribjegavaju štrajku. Predstavnik Crne Gore je naveo set mjera aktivne politike zapošljavanja koje se provode na tržištu rada Crne Gore, a putem kojih je kroz otvaranje novih radnih mjesta, zapošljavanje pripravnika, sezonsko zapošljavanje, zapošljavanje putem kredita, stručno zapošljavanje i javne radove zaposlen veliki broj lica.

U Republici Bugarskoj od trećeg tromjesečja 2008. godine zabilježena su negativna kretanja u ekonomiji, a u prvom tromjesečju 2009. godine zaposlenost je smanjena za 0,8% i 2% u drugom tromjesečju. Izgubljeno je 66.700 radnih mjesta, a stopa zaposlenosti je smanjena za 0,6%. Kao glavne antikrizne mjere preduzete su: fleksibilni oblici zapošljavanja, mjere za održavanje zaposlenosti i program „Nove prilike“. Programi i mjere provedeni na tržištu rada kao i energične aktivnosti u zapošljavanju nezaposlenih osoba na primarnom tržištu rada imaju direktnog uticaja na stopu nezaposlenosti i zadržavaju njen rast na 1,9% u 2009. godini. Kao buduće mjere koje će se preduzeti navedene su: potpuna iskorištenost fondova u okviru Operativnog programa „Razvoj ljudskih resursa“ i predviđeno je da se u periodu 2010-2013. godine pruži obuka za 100.000 zaposlenih i nezaposlenih osoba, unapređenje kvalifikacija lica koja su otpuštena zbog krize, pomoć mladim roditeljima u odgajanju djece uzrasta od 1-3 godine, unapređenje kvalifikacija zaposlenih lica koja su prešla na skraćeno radno vrijeme i obuke za sticanje ključnih kompetencija zaposlenih.

U Republici Srbiji od maja 2009. godine je zabilježen konstantan pad broja nezaposlenih lica na evidenciji Nacionalne službe za zapošljavanje u prosjeku za 8.000 lica mjesečno. Iz budžeta Republike Srbije za 2009. godinu za aktivne mjere zapošljavanja izdvojeno je oko 37 miliona eura, a većina aktivnih mjera usmjerena je za zapošljavanje rizičnih kategorija kao što su: mladi, stariji od 45 i 50 godina, dugoročno nezaposleni, osobe sa invaliditetom, lica bez kvalifikacija, izbjegla i raseljena lica. Od aktivnih mjera navedeni su: programi za zapošljavanje mladih, javni radovi, subvencije za otvaranje novih radnih mjesta, subvencije za samozapošljavanje, programi za aktivno traženje posla i obuke za rad na novim poslovima. Mjere Vlade koje su donijete za podsticanje zapošljavanja kroz aktivne mjere, posebno kroz pripravnički program, javne radove i subvencionisanje otvaranja novih radnih mjesta doprinijele su da se direktno iz budžeta zaposli više od 40.000 lica.

Nakon izloženih prezentacija uslijedila je diskusija učesnika konferencije, a u završnom dijelu doneseni su sljedeći zaključci:

1. Predsjedavanje Centrom javnih službi za zapošljavanje zemalja jugoistočne Evrope u 2010. godini preuće Agencija za zapošljavanje Republike Bugarske.
2. Na narednoj direktorskoj konferenciji koju organizuje Agencija za zapošljavanje Bugarske, a koja će se održati krajem marta ili početkom aprila 2010. godine u Bugarskoj, razmatraće se iskustva zemalja regiona u korištenju sredstava fondova Evropske unije u oblasti tržišta rada.
3. U izradi projekata namijenjenih aktivnim politikama tržišta rada koji se finansiraju sredstvima fondova Evropske unije, između zemalja regiona treba uspostaviti još jaču saradnju u cilju razmjene iskustava.

4. U cilju što efikasnije implementacije odredaba bilateralnih sporazuma o socijalnom osiguranju u dijelu koji se odnosi na oblast nezaposlenosti na narednoj direktorskoj konferenciji razmatraće se mogućnosti korištenja elektronske razmjene podataka o periodima osiguranja između zemalja regiona.

Na **IV ekspertskoj konferenciji javnih službi za zapošljavanje zemalja jugoistočne Evrope** su prisustvovali predstavnici javnih službi za zapošljavanje zemalja članica Centra iz: Crne Gore, Slovenije, Srbije i Bosne i Hercegovine. Cilj Konferencije je bio da se kroz prezentacije zemalja učesnica i diskusiju na temu, razmjene iskustva i dobra praksa iz regiona vezana za ravnopravnost spolova na tržištu rada.

Nakon svih izlaganja i diskusije, učesnici konferencije usvojili su zaključke sa IV ekspertske konferencije:

1. Usvaja se Izvještaj o provedenim aktivnostima koje su dogovorene na III ekspertskoj konferenciji u vezi sa izdavanjem Statističkog informatora br.2 i novog linka na web stranici Centra.
2. Potrebno je u svim zemljama članicama Centra, dalje raditi na dosljednoj implementaciji postojećih zakona u cilju sprječavanja spolne diskriminacije u procesu zapošljavanja, te u radnom odnosu i ostvarivanju prava po osnovu rada.
3. Nastaviti provođenje programa aktivnih mjera zapošljavanja i obezbjeđivanja potrebnih novčanih sredstava za njihovu realizaciju, kako bi povećali učešće žena u samozapošljavanju putem pokretanja vlastitog biznisa.
4. Programima prekvalifikacije, dokvalifikacije i stručnog osposobljavanja, povećati konkurentnost žena na tržištu rada, a naročito žena u srednjoj životnoj dobi.
5. Sagledati mogućnosti međusobne saradnje u kandidaturi zajedničkih projekata zemalja članica Centra vezanih za gender senzitivna pitanja u oblasti zapošljavanja, koji bi bili finansirani iz sredstava IPA fondova.

UTICAJ GLOBALNE EKONOMSKE KRIZE NA EVROPSKO TRŽIŠTE RADA

Pripremila: Zvezdana Jelić, viši stručni saradnik

Građani Evrope su i pored ogromnog napora uloženog na otklanjanje posljedica globalne ekonomske krize u 2009. godini bili pogođeni otpuštanjem sa posla, umanjnjem zarada i padom potrošnje. Očekivanja su da će aktuelna recesija i dalje značajno uticati na tržišta rada u Evropskoj uniji i dovesti do bitnog povećanja broja nezaposlenih, te da će posebno snažno pogoditi pojedine grupe zaposlenih, uključujući radnike zaposlene na određeno vrijeme, honorarne saradnike i mlade.

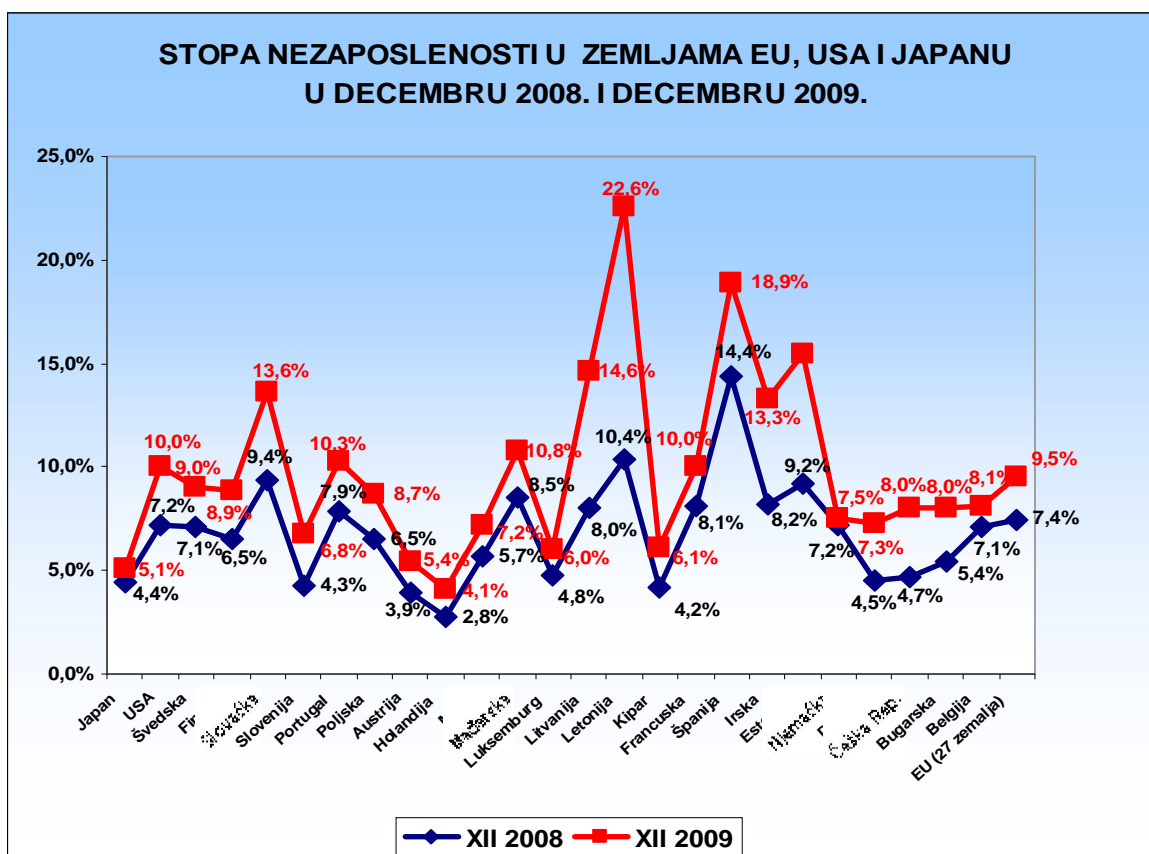

Prema izvještajima evropskog statističkog ureda uticaj ekonomske krize na zaposlenost u Evropi više osjećaju muškarci, nego žene, te su zajedno s mladima među najugroženijima. Muškarci su više pogođeni krizom od žena, jer prevladavaju u sektorima koji su najviše pogođeni krizom poput automobilske industrije i finansijskog sektora. Ovaj trend najviše je prisutan u Estoniji, Litvaniji, Latviji i Irskoj, gdje je stopa nezaposlenosti za muški dio populacije u decembru 2009. godine premašila stopu nezaposlenosti žena za više od 7%. Slična situacija je i u Grčkoj, V. Britaniji, Rumuniji, Finskoj, zatim Austriji, Norveškoj, Mađarskoj, Bugarskoj i Danskoj. U nekim zemljama članicama, kao u Španiji, Francuskoj, Italiji, Kipru, Poljskoj, Portugalu, Slovačkoj i Češkoj, još uvijek je više nezaposlenih žena nego muškaraca.

Ekonomisti smatraju stopu nezaposlenosti pokazateljem koji sa zakašnjenjem počinje odražavati uticaj procesa krize koja je zahvatila svjetsku privredu. Kako pokazuju

objavljeni podaci evropske statističke agencije (EUROSTAT), stopa nezaposlenosti u **27 zemalja EU u decembru 2009. godine se povećala**, dostigavši vrijednost od 9,5 %. Ova stopa veća je za 2,1% u odnosu na decembar 2008. godine.

U svim zemljama članicama EU zabilježeno je povećanje stope nezaposlenosti u odnosu na prošlu godinu. Najveće povećanje zabilježeno je u Letoniji **gdje je stopa nezaposlenosti u decembru 2009. godine porasla na 22,6%**, što je za 12,2 % više nego u decembru 2008. godine i **što predstavlja trenutno najveću stopu nezaposlenosti u EU**. Značajno povećanje zabilježeno je i u Litvaniji (6,6%), dok je nešto manje povećanje stope nezaposlenosti zabilježeno u Estoniji (6,3%), Irskoj (5,1%), Španiji (4,5%), zatim Slovačkoj (4,2%) i Češkoj (3,3%). Najmanje povećanje od 0,3% zabilježeno je u Njemačkoj koja u decembru 2009. godine bilježi stopu nezaposlenosti od 7,5%. **Holandija je, bez obzira na povećanje od 1,3% u odnosu na prošlu godinu i dalje zemlja sa najnižom stopom nezaposlenosti**, koja je za decembar 2009. godine iznosila 4,1%, zatim slijedi Austrija sa stopom nezaposlenosti od 5,4%.

Poređenja radi, u Japanu je stopa nezaposlenosti povećana za 0,7 % u odnosu na decembar 2008. godine i u decembru 2009. je iznosila 5,1%, dok je u SAD iznosila 10,0% što je za 2,8% više nego u istom periodu 2008. godine.

INTERNO DIONIČARSTVO (AKCIONARSTVO)

Pripremio: Husein Terzić

UVOD

U zakonodavstvu Bosne i Hercegovine organizacija privrednih subjekata regulisana je na entitetskom nivou slijedećim zakonima: Zakon o privrednim društvima (Sl. novine FBiH br. 23/09, 45/00, 2/02, 29/03, 68/05, 91/07, 84/08, 7/09) i Zakon o preduzećima (Sl. glasnik RS br. 24/98, 62/02, 66/02, 38/03, 97/04, 34/06) po kojima se osnivaju određena društva i to:

1. Društvo sa neograničenom solidarnom odgovornošću (D.N.S.O.),
2. Komanditno društvo (K.D.),
3. Dioničko (Akcionarsko) društvo (D.D.), i
4. Društvo sa ograničenom odgovornošću (D. O. O.).

Kao što zakoni nalažu, potrebno je da društvo bude osnovano u skladu sa istim i da tako posluje na tržištu.

Postoje različiti modeli koji kotiraju u društvu, a jedan od najjednostavnijih modela je da društvo posjeduje slijedeće organe i to :

- Skupštinu,
- Nadzorni odbor,
- Upravu (direktor i izvršni direktori),
- Odbor za reviziju.

U zavisnosti od tipa društva koje se osniva postoji osnovni kapital koji je propisan zakonom i koji se mora uplatiti u novcu. npr. osnovni kapital za osnivanje društva sa ograničenom odgovornošću (d.o.o.) je 2.000,00 KM. Treba napomenuti da se u društvo pored novca ulažu i prava i stvari, ali unošenje stvari mora biti tačno i pravično procjenjeno i upisano u društvo.

ŠTA JE DIONICA (AKCIJA)?!

Dionica (akcija) je vrijednosni papir kojim uplatilac dokazuje svoj ulog u osnovni kapital dioničkog društva. Ona je dokaz vlasništva nad dijelom privrednog društva koje je registrovano kao dioničko društvo. Ona daje prava, ali i određene obaveze prema društvu. U pravilu je nasljedna, ali postoji i mogućnost da se u odnosu na nasljeđivanje i trgovanje u aktu o osnivanju predvide i određena ograničenja.

Jedno od osnovnih svojstava dionice je da donosi dividendu, što znači, sudjelovanje vlasnika dionice u profitu koji u određenom razdoblju (u pravilu svake godine) ostvari dioničko društvo.

Dionice (akcije), kao vrijednosni papiri, mogu biti predmet kupoprodaje na tržištu kapitala odnosno na berzi. Kupovinom dionica kao osnivač i ulagač društva može se pojaviti lice koje raspolaže sa relativno malim sredstvima. Njegova sredstva, zajedno sa sredstvima drugih osnivača, odnosno ulagača, mogu na taj način biti dovoljna da se osnuje i krupno dioničko društvo, odnosno privredno društvo prikupljenim sredstvima značajno proširi obim svog poslovanja. Stoga se može reći da izdavanje dionica predstavlja jedan od efikasnih i ekonomski i pravno racionalnih načina prikupljanja slobodnih sredstava radi njihove upotrebe za obavljanje privrednih djelatnosti. Sredstva prikupljena izdavanjem dionica imaju poseban karakter ako se ima u vidu da se ona, premda dionice glase na određene nominalne novčane iznose, ne vraćaju kupcima (dioničarima, članovima dioničarskog društva) i na taj način ne opterećuju akumulaciju društva. Unijeti ulog, naime, ulazi u imovinu društva, kojom ono obavlja djelatnosti i odgovara za svoje obaveze, te ulagač (član, dioničar) više ne može slobodno raspolagati svojim ulogom (ali zato može, po pravilu, slobodno raspolagati svojom dionicom).

Isplatom dioničarima novčanih iznosa tzv. dividende iz dobiti društva, u zavisnosti od uspješnosti poslovanja društva, formira se vrijednost dionice na tržištu dionica koja može biti znatno iznad (ali i ispod) nominalne vrijednosti dionice, te se unovčavanjem godišnjih dividendi i prodajom dionice po ili iznad nominalnog iznosa, uglavnom ostvaruje interes za ulaganje viška sredstava u dioničarska društva onih lica koja njime raspolažu.

Obveznice imaju sličnosti sa dionicama u toliko što se izdavanjem obveznica, takođe vrši prikupljanje slobodnih novčanih sredstava radi obavljanja neke privredne djelatnosti u određenom preduzeću ili drugoj privrednoj organizaciji i na osnovu njih imaocu obezbjeđuju unaprijed utvrđeni prihod u vidu kamate (na obveznicu) i pravo na dividendu, kada je to predviđeno odlukom o izdavanju obveznica.

Obveznice može izdavati i dioničarsko društvo, kao što i preduzeće koje nije organizovano kao dioničarsko društvo može izdavati dionice. Samo tada takvo preduzeće mora u skladu sa tim usaglasiti svoju organizacionu formu poslovanja i transformisati se u dioničarsko društvo (promijeniti oblik organizacije) na način i po postupku utvrđenim zakonom.

Tržišna cijena dionice = nominalna vrijednost dionice x dividendna stopa / kamatna stopa.

Indeks cijena dionica najvažniji je pokazatelj dinamike cijena dionica. On predstavlja ponderisanu aritmetičku sredinu cijena dionica izabranih iz reprezentativne grupe dionica.

Dionice (akcije) se prodaju na 2 načina i to :

- Zatvorenom ponudom (unaprijed određenom kupcu, investitoru, grupi od najviše 40 kupaca), i
- Javnom ponudom (obavlja se na osnovu javnog poziva za upis i uplatu dionica).

Odluku o emisiji (zatvorenoj ili otvorenoj) donosi skupština društva. U skladu sa zakonima obavezni dijelovi Odluke su :

- a) naziv, sjedište i oznaka emisije registrovane kod komisije,
- b) naziv organa koji je odluku donio,
- c) oznaka da se radi o dionicama i oznaka klase,
- d) redni broj emisije i ukupan broj emitovanih dionica iste klase,
- e) broj, nominalna vrijednost i prava koja sadrži dionica,
- f) način prodaje,
- g) vrijeme početka, završetka, mjesto za upis i uplatu,
- h) zadržavanje prava emitenta na prekid uplate.

Emitent je obavezan zaključiti ugovorne aranžmane sa Komisijom za vrijednosne papire koji će voditi evidenciju o društvu i bankom koja izvršava obaveze. Uplata dionica se vrši na privremeni račun koji otvara emitent.

Dionice kotiraju na berzama po tržišnim vrijednostima dok kod nas u Bosni i Hercegovini postoji Sarajevska berza i Banjalučka berza koje obavljaju kupoprodaju vrijednosnih papira (dionica, obveznica, ročnica), kao i trgovinu određenim robama.

Kurs po kojem će se unutar tačno utvrđenog radnog vremena berze odvijati trgovina vrijednosnicama tog dana utvrđuju berzovni mešetari na temelju naloga za prodaju ili kupovinu kojim raspolažu.

Do trgovine zatim dolazi prema ponudi i potražnji. Berza služi vremenskom i prostornom (u novije vrijeme i virtualnom) objedinjavanju trgovanja uz kontrolirano utvrđivanje cijena. Cilj im je povećanje transparentnosti tržišta vrijednosnica, veća efikasnost, smanjenje troškova transakcija ali i zaštita od manipuliranja.

Postoje različita prava u dionicama (npr. pravo preče kupnje). Pravo preče kupnje se odnosi na to da prilikom nove emisije dionica postojeći dioničari imaju pravo kupiti nove dionice, u roku od 30 dana po isteku roka za upis novih dionica, u obimu kojim zadržavaju učešće u osnovnom kapitalu koje su imali prije nove emisije.

Odluka o emisiji, javni poziv za upis novih dionica koje se emituju putem javne ponude, kao i ponuda za kupovinu dionica koje se emituju putem zatvorene prodaje, moraju sadržavati naznaku da li je zadržano, ograničeno ili isključeno pravo postojećih dioničara na kupovinu novih dionica radi zadržavanja učešća u osnovnom kapitalu.

Utvrdjivanje broja novih dionica čijom kupovinom postojeći dioničari zadržavaju učešće u osnovnom kapitalu dioničkog društva obavlja se istovremeno za sve dioničare koji koriste to pravo, najkasnije 15 dana po isteku roka za upis novih dionica. Pravo preče kupnje dionica nije prenosivo. Pravo preče kupnje dionica pojedinačne emisije može se isključiti ili ograničiti odlukom skupštine dioničkog društva, koja se donosi natpolovičnom većinom glasova ukupnog broja dionica s pravom glasa.

DIONICE ZAPOSLENIH

Dionice zaposlenih su posebna klasa i razlikuju se u pogledu uslova i načina sticanja, subjekta koji ih mogu steći (zaposleni radnici društva ili penzionisani radnici istog društva) i načina njihovog raspolaganja u prometu. Ciljevi emisije su: motivacija i produktivnost zaposlenih, a karakter emisije može biti zatvorena prodaja, otplata uz kreditnu podršku.

Statutom dioničkog društva može se utvrditi mogućnost emisije posebne klase dionica za zaposlene i to odlukom skupštine ili odlukom nadzornog odbora donesenom na osnovu odluke skupštine.

Zbir nominalnih vrijednosti svih dionica za zaposlene ne može biti veći od 5% osnovnog kapitala dioničkog društva. Dionice za zaposlene sadrže ista prava kao i obične dionice, osim u slučajevima utvrđenim ovim zakonom. Kod ovih dionica je veoma bitna karakteristika da imaoi istih mogu da se kreditiraju u društvu kako bi stekli dodatne dionice zaposlenih. Dionice za zaposlene mogu se prenositi jedino na druge zaposlene i penzionisane radnike dioničkog društva.

Prava sadržana u dionicama za zaposlene prestaju danom smrti ili prestanka zaposlenja kod emitenta. Društvo je obavezno otkupiti dionice zaposlenih isplatom po

pravičnoj tržišnoj vrijednosti na dan prestanka svojstva zaposlenog. Uslovi i način sticanja, prenosa i otkupa dionica zaposlenih bliže se uređuje Odlukom o emisiji, u skladu sa statutom dioničkog društva.

Što se tiče dionica zaposlenih, u praksi sve više treba dozvoljavati kupovinu dionica zaposlenim licima radi boljeg poslovanja firme, jer logika kaže da su te dionice veoma bitne za samo društvo.

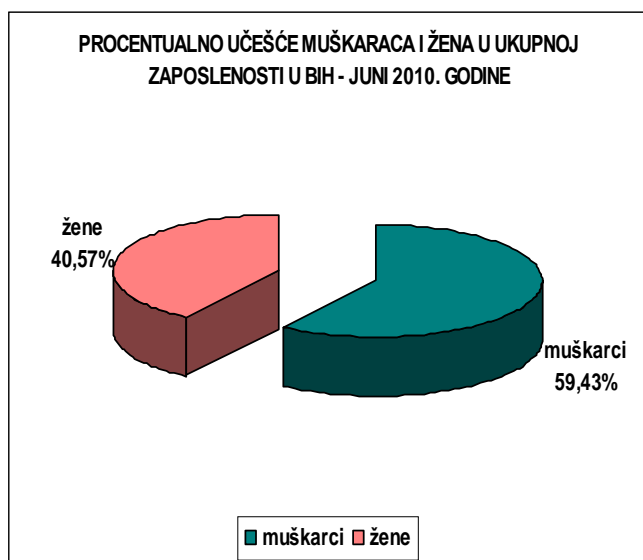
Sem toga, praksa je da Uprava društva takođe treba da kupuje dionice jer psihološka svijest ljudi je ta da društvo ima ljude koji su veoma odgovorni i koji su sami dioničari i smatra se da će društvo bolje da posluje kada su vođe, odnosno članovi Uprave ujedno i dioničari društva.

STATISTIČKI PREGLED

Pripremila: Zvezdana Jelić, viši stručni saradnik

REGISTROVANA ZAPOSLENOST

REGISTROVANA ZAPOSLENOST

Prema privremenim podacima Agencije za statistiku BiH, u junu 2010. godine, broj zaposlenih u pravnim licima u BiH iznosio je 676.997, a od toga je 274.637 žena. U odnosu na maj 2010. godine, broj ukupno zaposlenih u pravnim licima ostao je isti, dok se broj zaposlenih žena povećao za 0,2%.

Poredeći sa istim periodom 2009. godine broj zaposlenih je smanjen za 2,3%.

Stopa registrovane nezaposlenosti u junu 2010. godine iznosila je 43,1%, a za žene 48,4%.

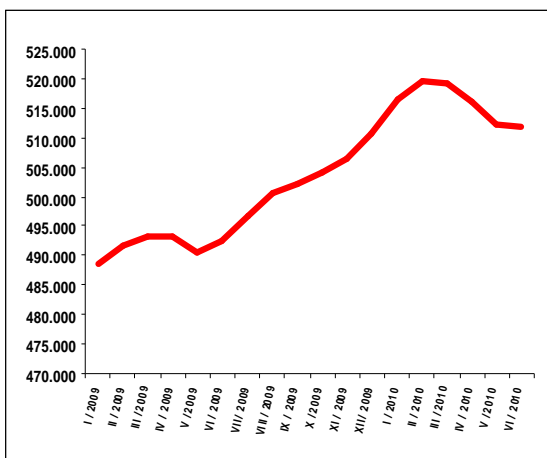
TABELA 1.

Broj zaposlenih u pravnim licima - januar 2009. - juni 2010. godine u Bosni i Hercegovini / index

	Ukupno zaposleni	Index u odnosu na prethodni mjesec	Index u odnosu na isti mjesec prethodne godine
I /2009	727.552	103,04	96,90
II /2009	726.741	99,89	94,86
III /2009	723.575	99,56	94,37
IV /2009	722.735	99,88	93,88
V /2009	693.403	95,94	89,87
VI /2009	692.763	99,91	98,32
VII /2009	690.778	99,71	97,95
VIII /2009	687.817	99,57	97,59
IX /2009	688.636	100,12	97,54
X /2009	688.052	99,92	97,28
XI /2009	687.309	99,89	97,05
XII /2009	686.044	99,82	97,16
I /2010	701.431	102,24	96,41
II /2010	699.710	99,75	96,28
III /2010	698.970	99,89	96,60
IV /2010	699.398	100,06	96,77
V /2010	677.221	96,83	97,67
VI /2010	676.997	99,97	97,72

Izvor: Agencija za statistiku BiH

REGISTROVANA NEZAPOSLENOST

REGISTROVANA NEZAPOSLENOST

Prema podacima Federalnog zavoda za zapošljavanje, Zavoda za zapošljavanje Republike Srpske i Zavoda za zapošljavanje Brčko Distrikta Bosne i Hercegovine, u **Bosni i Hercegovini sa 30.06.2010. godine na evidencijama je bilo prijavljeno 511.783 nezaposlena lica, što u odnosu na 31.05.2010. godine predstavlja smanjenje za 377 lica ili 0,07%.**

30.06.2010.	31.05.2010.	30.06.10/31.05.10.	30.06.10/30.06.09.
511.783	512.160	99,93	103,90

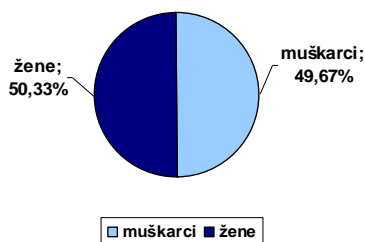
Registrovane nezaposlene osobe

511.783	512.160	99,93	103,90
---------	---------	-------	--------

NEZAPOSLENOST ŽENA

Od ukupnog broja lica koja traže zaposlenje, njih 257.570 ili 50,33% su žene. Broj registrovanih nezaposlenih žena je veći za 254 ili 0,10% u odnosu na predhodni mjesec. Prvi put zaposlenje traži 131.350 žena ili 51,00% od ukupnog broja registrovanih nezaposlenih žena u BiH.

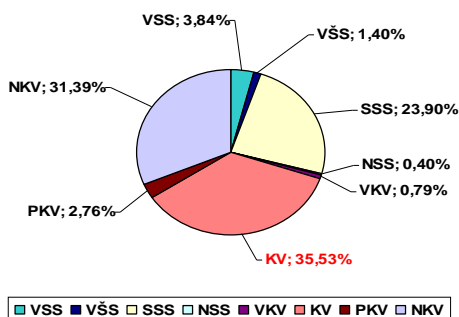
STRUKTURA REGISTROVANE NEZAPOSLENOSTI PREMA POLU U BIH 30.06.2010. GODINE

KVALIFIKACIONA STRUKTURA REGISTROVANE NEZAPOSLENOSTI

Kada posmatramo kvalifikacionu strukturu nezaposlenih lica u BiH, zaključno sa 30.06.2010. godine, najveći broj evidentirane nezaposlenosti su lica sa trećim stepenom obrazovanja (KV 181.853 ili 35,53%), te NKV radnici 160.626 ili 31,39%. Od ukupnog broja registrovane nezaposlenosti, lica sa fakultetskim obrazovanjem (VSS i VŠS) čine 26.803 ili 5,24%.

KVALIFIKACIONA STRUKTURA REGISTROVANE NEZAPOSLENOSTI U BIH 30.06.2010. GODINE

- **12.679 korisnika novčane naknade za nezaposlene,**
- **339.102 korisnika zdravstvene zaštite za nezaposlene**

MATERIJALNO - PRAVNA ZAŠTITA NEZAPOSLENIH

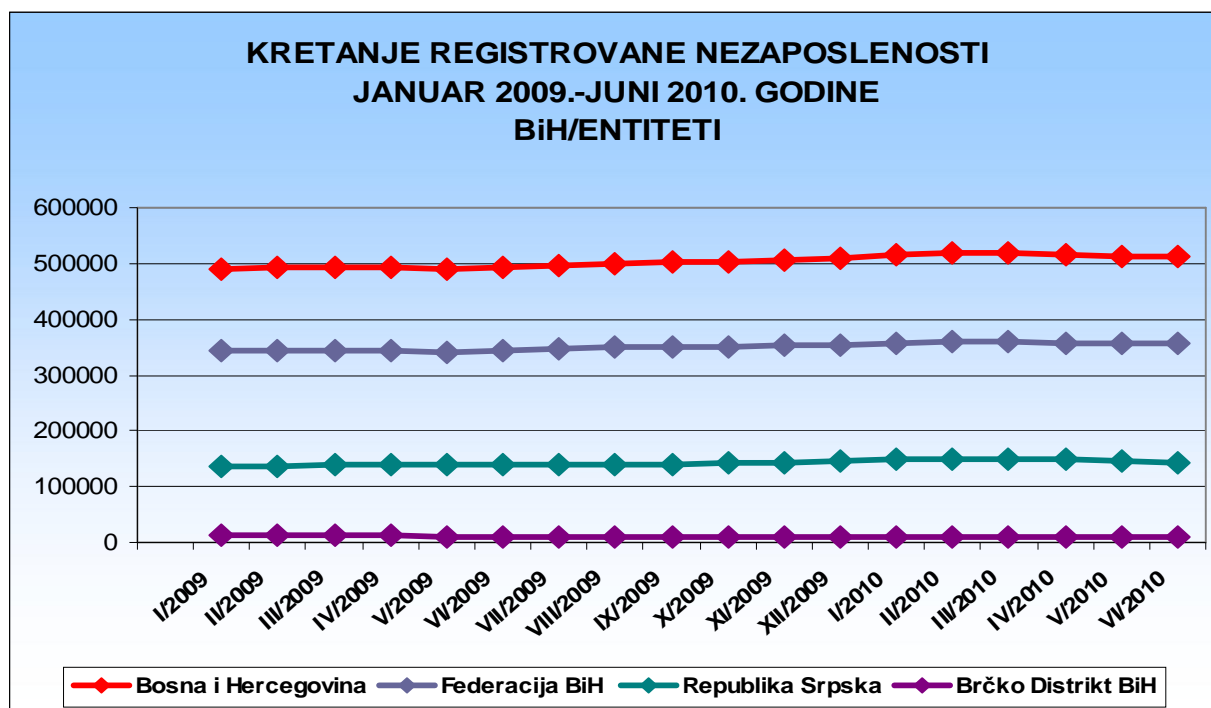
U skladu sa važećim zakonima, u junu 2010. godine novčanu naknadu koristilo je 12.679 lica ili 2,48% od ukupnog broja registrovanih nezaposlenih lica.

Pravo na zdravstvenu zaštitu ostvarilo je 339.102 lica ili 66,26% od ukupno registrovane nezaposlenosti u BiH.

TABELA 2.

 Registrovana nezaposlenost - BiH/entiteti
 januar 2009.-juni 2010. godine (stanje na kraju mjeseca)

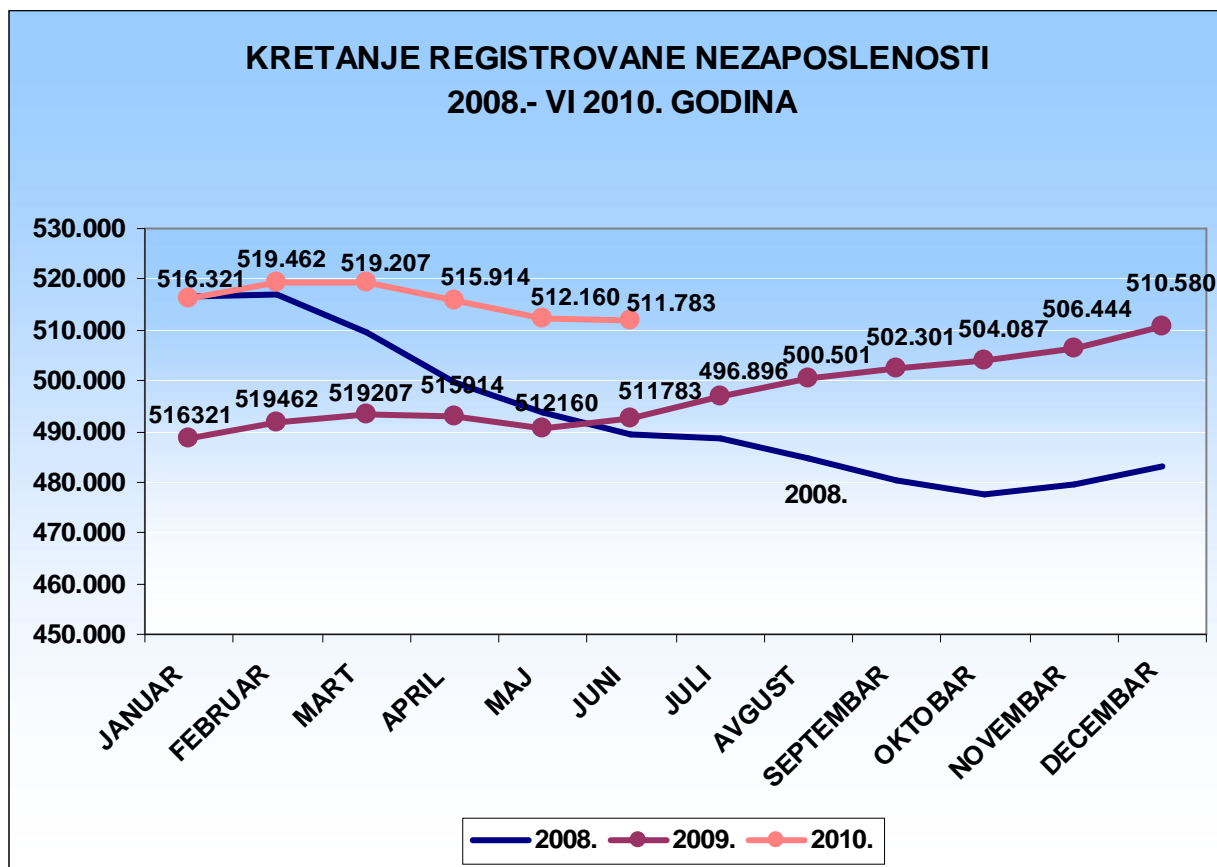
	Bosna i Hercegovina	Federacija BiH	Republika Srpska	Brčko Distrikt BiH
I/2009	488.498	342.174	134.798	11.526
II/2009	491.797	343.402	136.624	11.771
III/2009	493.338	343.317	138.210	11.811
IV/2009	493.144	343.451	138.061	11.632
V/2009	490.571	341.911	137.847	10.813
VI/2009	492.583	344.025	138.170	10.388
VII/2009	496.896	347.701	138.911	10.284
VIII/2009	500.501	350.410	139.974	10.117
IX/2009	502.301	350.772	141.064	10.465
X/2009	504.087	351.444	142.074	10.569
XI/2009	506.444	352.563	143.305	10.576
XII/2009	510.580	354.577	145.396	10.607
I/2010	516.321	357.664	147.816	10.841
II/2010	519.462	358.410	150.036	11.016
III/2010	519.207	358.487	149.687	11.033
IV/2010	515.914	357.115	147.724	11.075
V/2010	512.160	355.604	145.710	10.846
VI/2010	511.783	357.781	143.073	10.929

TABELA 3.

 Broj nezaposlenih lica - januar 2009. -juni 2010. godine u Bosni i Hercegovini / index
 (stanje na kraju mjeseca)

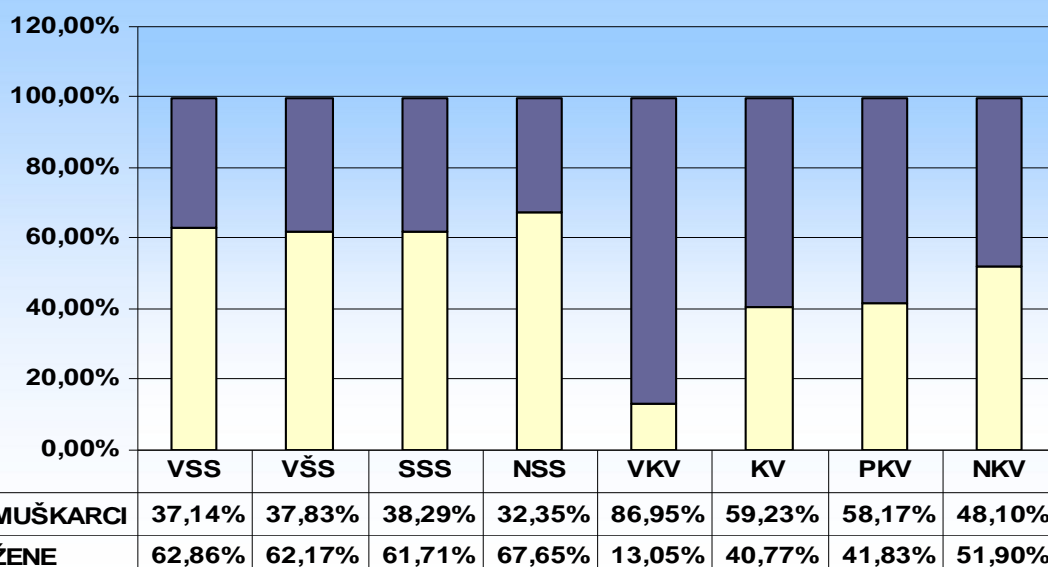
	Broj nezaposlenih lica	Index u odnosu na prethodni mjesec	Index u odnosu na isti mjesec prethodne godine
I /2009	488.498	101,11	94,54
II /2009	491.797	100,68	95,09
III /2009	493.338	100,31	96,81
IV /2009	493.144	99,96	98,66
V /2009	490.571	99,48	99,35
VI /2009	492.583	100,41	100,62
VII /2009	496.896	100,88	101,73
VIII /2009	500.501	100,73	103,27
IX /2009	502.301	100,36	104,61
X /2009	504.087	100,36	105,56
XI /2009	506.444	100,47	105,58
XII /2009	510.580	100,82	105,68
I /2010	516.321	101,12	105,70
II /2010	519.462	100,61	105,63
III /2010	519.207	99,95	105,24
IV /2010	515.914	99,37	104,62
V /2010	512.160	99,27	104,40
VI /2010	511.783	99,93	103,90

TABELA 4.

 Kvalifikaciona struktura registrovane nezaposlenosti sa stanjem na dan 30.06.2010. godine
 BiH / entiteti, učešće žena,

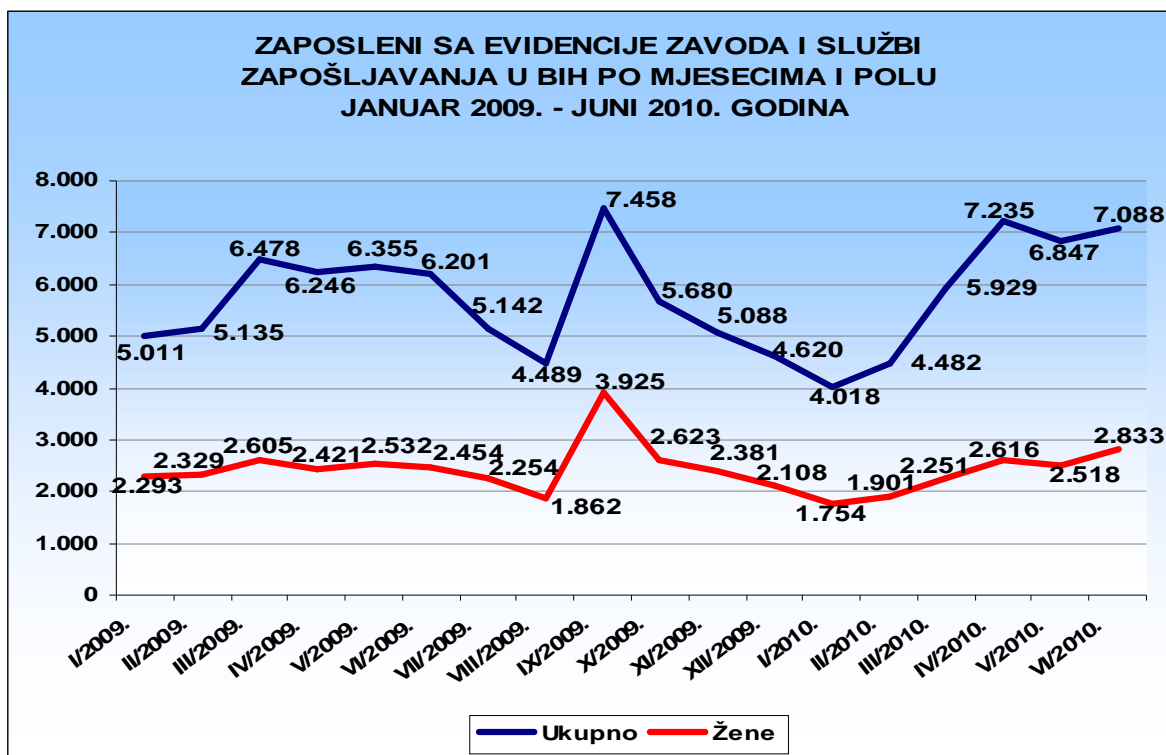
Red. broj	Aplikacija-obilježja	Ukupno BiH	%	Federacija BiH	%	Republika Srpska	%	Brčko Distrikt BiH	%
1	VSS svega	19.660	3,84%	12.949	3,62%	6.358	4,44%	353	3,23%
	žene	12.358	4,80%	8.424	4,58%	3.725	5,48%	209	3,63%
2	VŠS svega	7.143	1,40%	4.520	1,26%	2.499	1,75%	124	1,13%
	žene	4.441	1,72%	2.955	1,61%	1.420	2,09%	66	1,15%
3	SSS svega	122.307	23,90%	83.703	23,40%	35.467	24,79%	3.137	28,70%
	žene	75.473	29,30%	51.547	28,04%	21.961	32,32%	1.965	34,10%
4	NSS svega	2.025	0,40%	838	0,23%	1.187	0,83%	0	0,00%
	žene	1.370	0,53%	764	0,42%	606	0,89%	0	0,00%
5	VKV svega	4.045	0,79%	2.241	0,63%	1.743	1,22%	61	0,56%
	žene	528	0,20%	275	0,15%	243	0,36%	10	0,17%
6	KV svega	181.853	35,53%	124.425	34,78%	53.430	37,34%	3.998	36,58%
	žene	74.133	28,78%	51.744	28,14%	20.828	30,65%	1.561	27,09%
7	PKV svega	14.124	2,76%	11.183	3,13%	2.771	1,94%	170	1,56%
	žene	5.908	2,29%	4.381	2,38%	1.413	2,08%	114	1,98%
8	NKV svega	160.626	31,39%	117.922	32,96%	39.618	27,69%	3.086	28,24%
	žene	83.359	32,36%	63.774	34,69%	17.748	26,12%	1.837	31,88%
9	Ukupno: svega	511.783	100%	357.781	100%	143.073	100%	10.929	100%
	žene	257.570	50,33%	183.864	51,39%	67.944	47,49%	5.762	52,72%

PROCENTUALNO UČEŠĆE MUŠKARACA I ŽENA U UKUPNOJ NEZAPOSLENOSTI GLEDANO PREMA KVALIFIKACIONOJ STRUKTURI U BIH - 30.06.2010.

TABELA 5.

 Zaposleni sa evidencije zavoda i službi za zapošljavanje - BiH/entiteti
 januar 2009.-juni 2010. godine (stanje na kraju mjeseca)

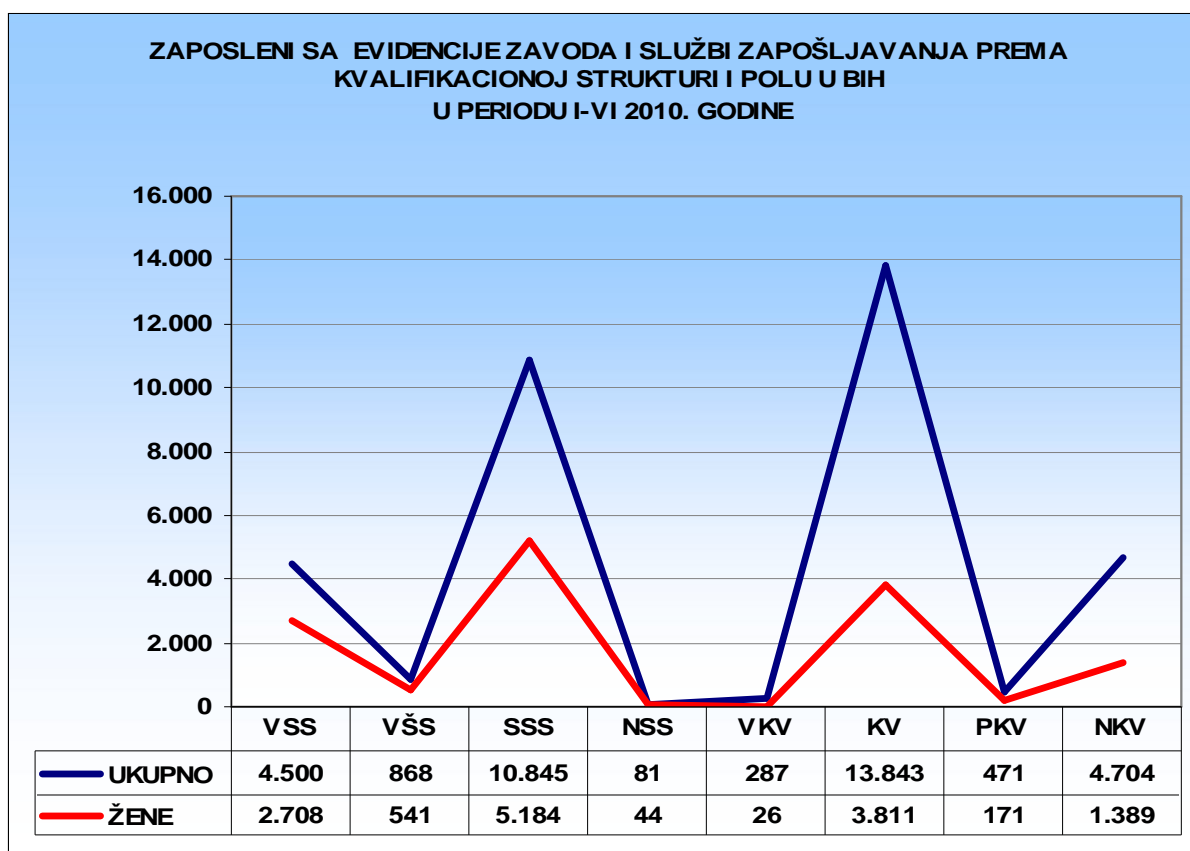
	Bosna i Hercegovina	Federacija BiH	Republika Srpska	Brčko Distrikt BiH
I/2009	5.011	3.459	1.475	77
II/2009	5.135	3.155	1.905	75
III/2009	6.478	4.269	2.127	82
IV/2009	6.246	3.911	2.264	71
V/2009	6.355	4.374	1.907	74
VI/2009	6.201	4.121	2.036	44
VII/2009	5.142	3.349	1.739	54
VIII/2009	4.489	2.845	1.553	91
IX/2009	7.458	5.160	2.225	73
X/2009	5.680	3.822	1.734	124
XI/2009	5.088	3.465	1.513	110
XII/2009	4.620	3.097	1.461	62
I/2010	4.018	2.994	967	57
II/2010	4.482	3.080	1.335	67
III/2010	5.929	3.903	1.952	74
IV/2010	7.235	5.111	2.056	68
V/2010	6.847	4.643	2.085	119
VI/2010	7.088	4.077	2.933	78

TABELA 6.

 Zaposleni sa evidencija zavoda i službi zapošljavanje - BiH/entiteti
 2004 - VI2010.

	2004.	2005.	2006.	2007.	2008.	2009.	I-VI 2010.
Bosna i Hercegovina	42.499	47.890	61.141	90.257	90.995	67.903	35.599

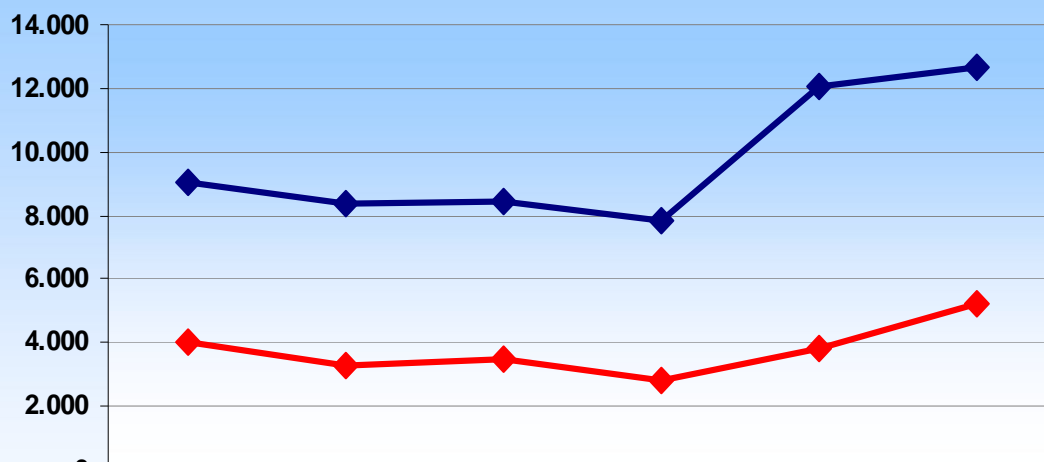

TABELA 7.
Materijalna i socijalna sigurnost nezaposlenih u Bosni i Hercegovini
Korisnici novčane naknade, indeksi

Aplikacija - obilježja	Korisnici novčane naknade						Indeks VI 2010/ VI 2009
	III 2009	VI 2009	IX 2009	XII 2009	III 2010	VI 2010	
Bosna i Hercegovina:	12.288	12.067	13.138	14.102	16.326	12.679	105,07
Federacija BiH	8.103	7.694	9.118	9.517	11.393	8.722	113,36
Republika Srpska	4.013	4.148	3.806	4.323	4.692	3.758	90,60
Brčko Distrikt BiH	172	225	214	262	241	199	88,44

**KORISNICI NOVČANE NAKNADE U SLUČAJU
NEZAPOSLENOSTI U BIH - VI/2005-VI/2010.**

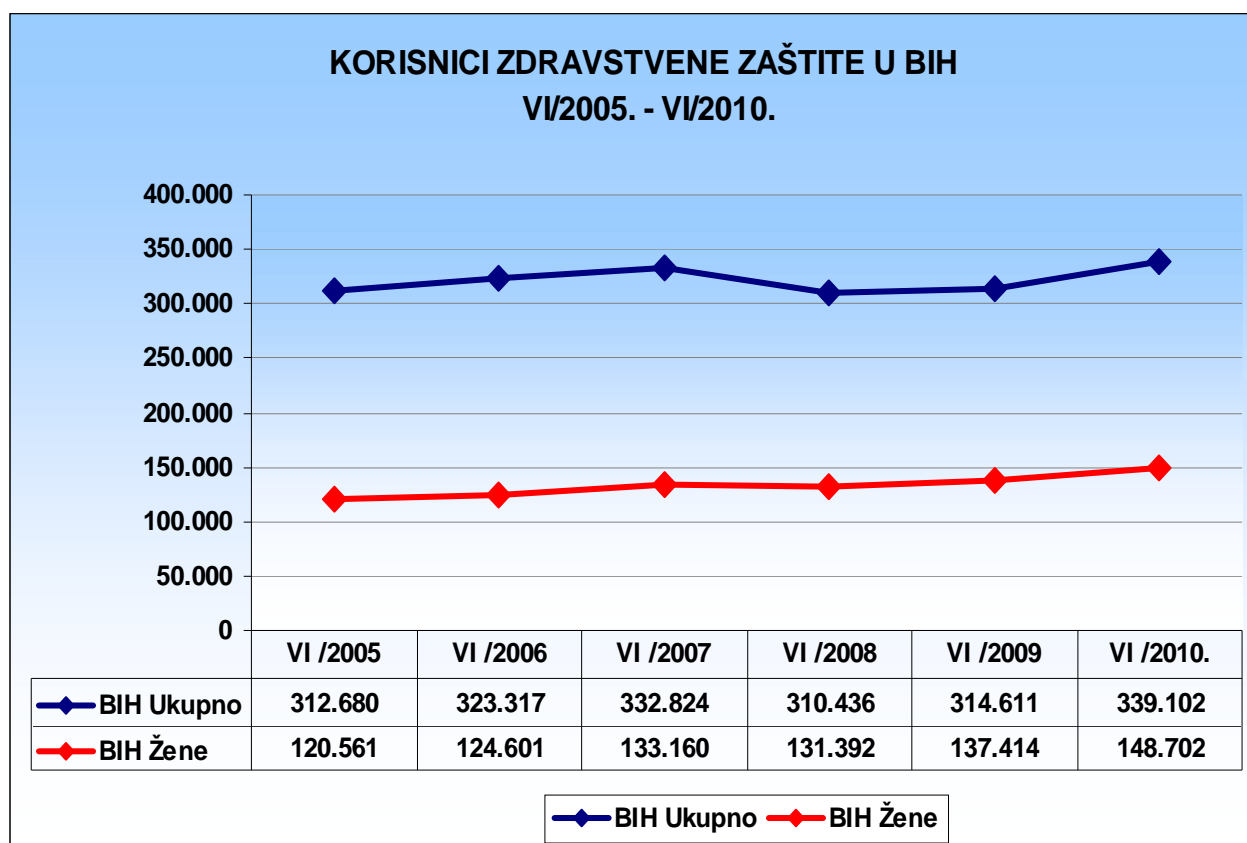

	VI /2005	VI /2006	VI /2007	VI /2008	VI /2009	VI /2010.
◆ BIH Ukupno	9.015	8.382	8.434	7.828	12.067	12.679
◆ BIH Žene	3.994	3.309	3.479	2.791	3.835	5.207

◆ BIH Ukupno ◆ BIH Žene

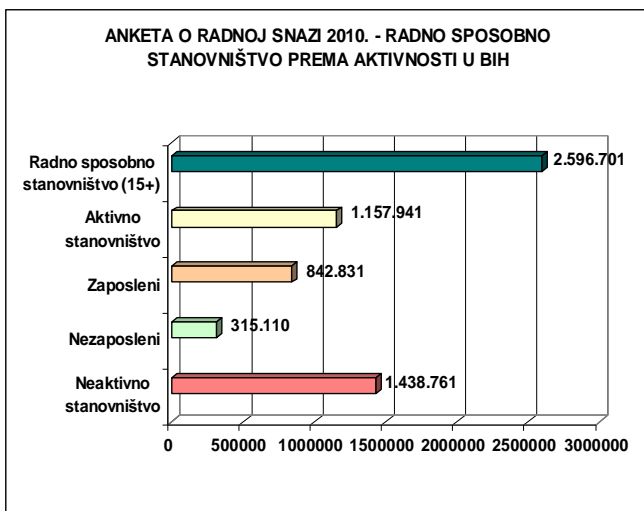
TABELA 8.
Materijalna i socijalna sigurnost nezaposlenih u Bosni i Hercegovini
Korisnici zdravstvenog osiguranja, indeksi

Aplikacija - obilježja	Korisnici zdravstvenog osiguranja						Indeks VI 2010/ VI 2009
	III 2009	VI 2009	IX 2009	XII 2009	III 2010	VI 2010	
Bosna i Hercegovina:	313.349	314.611	323.012	335.152	344.205	339.102	107,78
Federacija BiH	189.857	190.155	195.867	201.761	206.789	204.159	107,36
Republika Srpska	117.722	119.212	121.886	127.856	131.548	128.962	108,18
Brčko Distrikt BiH	5.770	5.244	5.259	5.535	5.868	5.981	114,05

ANKETA O RADNOJ SNAZI

RADNA SNAGA PO AKTIVNOSTI

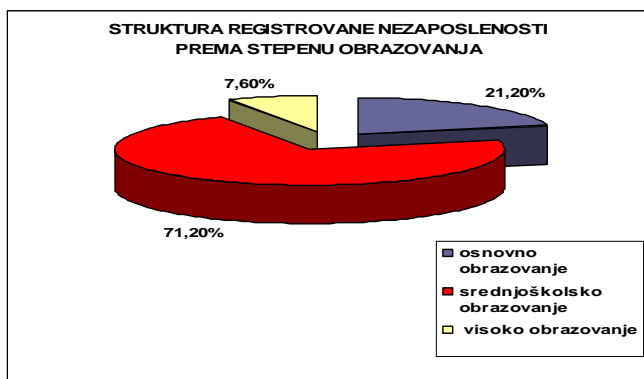
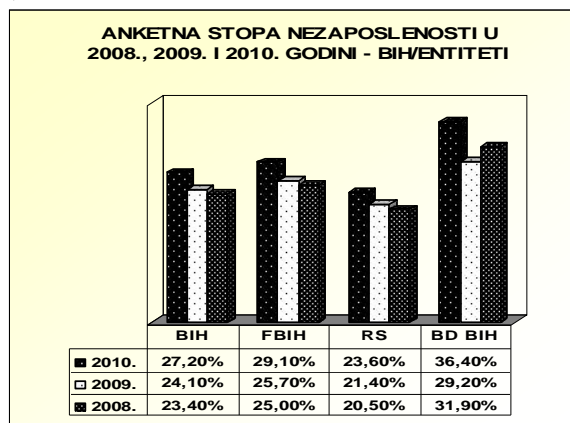
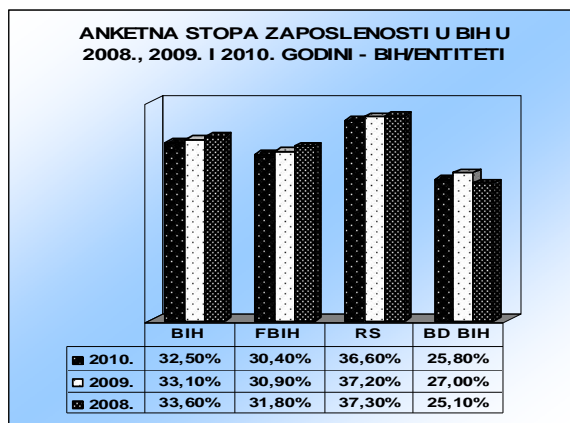
Prema rezultatima Ankete o radnoj snazi za 2010. godinu¹, u BiH radnu snagu (ekonomski aktivno stanovništvo) je činilo 1.157.940 osoba, dok je broj neaktivnih iznosio 1.438.761 osoba. U okviru radne snage bilo je **842.831 zaposlenih i 315.110 nezaposlenih lica**.

Broj aktivnih i neaktivnih lica koji čine radno sposobno stanovništvo se povećao u odnosu na 2009. godinu. Radna snaga – aktivno stanovništvo povećala se za 2,3%. Broj zaposlenih lica manji je za 1,9%, dok se broj nezaposlenih lica povećao za 15,7% u odnosu na 2009. godinu.

Stopa zaposlenosti manja je u odnosu na 2009. godinu za 0,6% i u 2010. godini je 32,5%.

STOPA ZAPOSLENOSTI I NEZAPOSLENOSTI

Stopa nezaposlenosti veća je u odnosu na 2009. godinu za 3,1% i u 2010. godini je 27,2%.

KARAKTERISTIKE ANKETNE NEZAPOSLENOSTI

Prema ovoj Anketi, polna struktura nezaposlenih je: 57,9% muškaraca i 42,1% žena.

Obrazovna struktura nezaposlenosti pokazuje da najveći udio 71,2% čine osobe sa završenom srednjom školom, 21,2% su osobe sa osnovnim obrazovanjem i niže, dok je 7,6% završilo višu školu, fakultet, akademiju, magisterij ili doktorat.

¹ Izvor: Agencija za statistiku BiH, Anкета o radnoj snazi

IZVORI PODATAKA I METODOLOŠKA OBJAŠNENJA

Izvori podataka koji se koriste u izradi Biltena su: Agencija za statistiku BiH, Federalni zavod za statistiku, Republički zavod za statistiku Republike Srpske, Federalni zavod za zapošljavanje, Zavod za zapošljavanje Republike Srpske i Zavod za zapošljavanje Brčko Distrikta BiH.

OBJAŠNENJE ZNAKOVA I POJMOVA

- **Nezaposlena lica** su lica bez zaposlenja koja su sposobna za rad, starosne dobi od 15 do 65 godina i koja su evidentirana u biroima zavoda i službi zapošljavanja u Bosni i Hercegovini.
- **Lica koja prvi put traže zaposlenje** su evidentirana lica u biroima zavoda i službi zapošljavanja u Bosni i Hercegovini koja ranije nisu bila u radnom odnosu.
- **Nezaposlena lica zbog prestanka rada organizacija i poslodavaca** su evidentirana lica u biroima zavoda i službi zapošljavanja u Bosni i Hercegovini, a ostala su bez posla zbog prestanka rada organizacija i poslodavaca.
- **Korisnici novčane naknade** su nezaposlena lica evidentirana u opštinskim biroima zavoda i službi zapošljavanja u Bosni i Hercegovini koja su prema odredbama Zakona ostvarila ovo pravo.
- **Novoprijavljena lica koja prvi put traže zaposlenje** su lica koja se opštinskim biroima zavoda i službi zapošljavanja u Bosni i Hercegovini prijavljuju prvi put radi zaposlenja.
- **Zaposleni sa evidencija službi za zapošljavanje** su lica koja su se zaposlila u zemlji i inostranstvu tokom izvještajnog mjeseca, a bila su evidentirana u zavodima i službama zapošljavanja kao nezaposlena lica.
- **Potrebe za radnicima** predstavljaju broj traženih radnika i pripravnika za nepopunjena i novootvorena radna mjesta koje organizacije i poslodavci prijavljuju u biroima zavoda i službi zapošljavanja u Bosni i Hercegovini.
- **Realizirane prijave o potrebama za radnicima** predstavljaju broj zaposlenih radnika i pripravnika prema izvještaju o zasnivanju radnog odnosa, koje poslodavci dostavljaju u biroima nekog od zavoda i službi zapošljavanja u Bosni i Hercegovini.

SKRAĆENICE

NKV	nekvalifikovani radnik	NSS	niža stručna sprema
PKV	polukvalifikovani radnik	SSS	srednja stručna sprema
KV	kvalifikovani radnik	VŠS	viša školska sprema
VKV	visoko kvalifikovani radnik	VSS	visoka stručna sprema

ZNAKOVI

-	nema pojave	...	ne raspolaže se podacima
*	ispravljen podatak	( )	procijenjen podatak
θ	prosjeak	1)	oznaka za napomenu